

PRESBITER

TARTALMUNKBÓL.

- Zöld utat kapott a presbiterképzés
- Pögyör Istvánról
- Tövises közt liliom
- Magyar reformátorok

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

IV. évfolyam 5. szám

BUDAPEST

1995. szeptember-október

Reformációi emlékezés

EGYEDÜL ISTENÉ A DICSŐSÉG

Köztudomású, hogy Kálvin életének mintegy jelmondata volt: Egyedül Istené a dicsőség (Soli Deo Gloria). Ezt nagyon komolyan hirdette és élte is. Ahol az Ige adja, mindig kihangsúlyozza ennek fontosságát. „A kiválasztás célja az, hogy minden módon Isten dicsőségét hozza napvilágra” (CR 37,97). „Jegyezzük meg, hogy mindaddig nem leszünk a mi Urunk Jézus Krisztusnak jó tanítványai, amíg minden hiú dicsőségvágy meg nem szűnik bennünk” (Pr. Gal 5,26). Félti az igehirdetőket is: „De kiváltképpen az ambíció, vagyis az a bolond vágy, hogy kitűnjünk az emberek között, az a leghalálosabb pestis, amely azokban lehet, akikre a tanítás felelőssége hárul” (Pr Gal 5,26). „Ezen felül nem szűnünk meg élni az ő kegyelméből, mint akik meggyőződünk arról, hogy a hatalmával való munkálkodása mindig úgy fog végbemenni, hogy a dicsőség egyedül az övé lesz és annak egyetlen cseppje sem marad meg nekünk” (Pr Ef 4,23-26).

Bővebben idézünk az Ezékiel 28,1-2 alapján elmondott beszédéből, amelynek utólag ezt a címet adták: „Soli Deo Gloria”. „Istennek nagyon sokféle emberi bűn ellen kell küzdenie, amelyek megszámlálhatatlan sokaságban tapadnak

hozza az emberi természethez. Mégis elsősorban az emberi gőg ellen lép fel, mert valamennyi között ez a legnagyobb és ez gyógyítható a legnehezebben. Ez a két ok ma-

Kálvin János – ismeretlen festő műve, Rotterdam

gyarázza, miért harcol Isten újra, meg újra ez ellen az emberi nyomorúság ellen. A gőg, ez bizony az ember legnagyobb nyomorúsága. Mi, emberek, elvakultak vagyunk, mert elraboltuk Istentől a dicsőséget, amely egyedül Őt illeti meg és kisajátítottuk magunknak”. „Egyik nyomorúságunk, egyik bűnünk sem alakít át annyira, mint a gőgünk, a felfuvalkodottságunk. Ha

egyszer hatalmába kerített, nagyon-nagyon nehéz tőle megszabadulnunk, nagyon nehéz egészen megtisztítanunk lelkünket hatása alól. És bár kétségtelen, hogy minden embernek, aki tudja, mi lakozik benne, tudnia kellene, semmi oka nincs arra, hogy felmagasztalja magát, a szegény hitetlenek sokkal inkább mentegethetnek, ha gőgjük mámorában megfélemlenek magukról, mint mi. Bennünket semmi másnak nem kellene annyira elvezetnie a feltétlen aláazatra, mint Isten ismeretének. Ha dicsőségét igazi nagyságában szemléljük, azután magunkra tekintünk, valóban zavarba kell jönnünk. Mivel a pogányok az igazi istenismeret hiányában soha nem kaphattak igazán figyelmeztetést az aláazatoságban való életre, nem is csodálkozhatunk, hogy gőgjükben és felfuvalkodottságukban annyira elvakultak. Ez természetesen nem jelenti azt, mintha ártatlanok, illetve menthetők lennének. Mégis megemlítem őket, hogy annál inkább megláthassuk: akik Istentől elpártolnak, vagy akik fellázadnak ellene, miután megismerték Őt, menthetetlenek”.

„Ne felejtjük el, hogy szüntelen Isten dicsőségéről van szó, folyto-

(Folytatás a 2. oldalon)

Kálvin temploma Genfben,
a Szent Péter katedrális

nosan e körül forog minden és nincs-e nemtelenebb dolog, mint valamiről, ami kizárólag az övé, azt mondani, hogy a mienk"? „Isten szentségének, dicsőségének meg-
rablása tehát azoknál látszik meg leginkább, akik gögjükben felfuvalkodnak, amilyenek a próféta itt Tyrus királyát jellemezte. Isten pedig újra és újra megmutatja igazi hivatásunkat, határok, korlátok közé állit. De ki van megelégedve ezzel és ki marad meg az Isten szabta korlátok között”? „Vigyázzunk tehát, hogy ne legyünk szentségrab-

lók! Ne fúvalkodjunk fel semmiféle erő, bölcsesség birtokában, mert Istent raboljuk meg. Ne felejtjük soha el, hogy minden adomány, mindenünk, ami van, Istentől jön és egyedül Ő az, akit mind ezért dicsőítenünk kell... Atyánknak hívhatjuk, Atyánkként tisztelhetjük Őt, aki bennünk lakozik és aki Szentlelkével igazgatja a mi életünket”.

Szabó László

László Szabó

Kálvin sajátkezű aláírása

PRESBITEREKNEK AZ IMÁDSÁGRÓL

A Káté 116. pontja az imádkozás szükségességéről szól. Az imádkozás szükségességét, főleg a különböző kérések teljesítése érdekében a pogányok is felismerték. Ezért isteneiket szükség esetén imádkozással próbálták megértésre bírni.

A Káté azonban a keresztyének imádkozásának a szükségességéről szól, ezzel élesen elválasztja a keresztyének imáját mások imádságától. A keresztyének imájában is helye van a kérésnek, de legfontosabb része a *hálaadás*.

A keresztyén ima hálaadó ima,

mert aki kéri, tudja, hogy megkapja, amire szüksége van, mielőtt azt kéri. „Tudja a ti mennyei Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt kéréteket tőle.” Hálaadó a keresztyén ima azért is, mert az Istennek Jézus Krisztusban megjelenő egyetlen tökéletes áldozata örök hála kötelez. Ne szünjete meg hálaát adni – írja Pál apostol (Kol 4,2). Nem lehet elég hálaát adni azért, hogy megváltatunk az örök kárhozattól. Emberi szívességre is használjuk a kifejezést: „örök hála kötelez segítségéd, szívességéd”. Itt azonban sokkal nagyobb dologról van szó!

A haláltól, az örök kárhozattól megmenekült ember hálaadása az imádkozásban jut kifejezésre és ezzel mintegy bekapcsolódik egy „kegyelmi áramlási” körbe.

Az imádkozás útján a kegyelmi áramlási körbe bekapcsolással

vételre és adásra válik késszé az ember. Szólj Uram, mert hallja a te szolgád! A bekapcsoltság állapotában az Isten Lelke biztosítja az áramlást. Teljesedjete be Szent Lélekkel! (Ef 5,8). A Biblia tanúsága szerint a Szent Lélekkel beteltség vagy

imádkozással kezdődött, vagy annak során következett be. Imádkozás útján lehet Szent Lélekhez jutni: ad Szent Lelket azoknak, akik kéri Tőle (Luk 11,13). Az újjászületett ember az Isten Szent Lelkét kapja, benne van az, ami (Aki) belőle való. Ezzel válik (válhat) állandósulttá a kapcsolat. Az imádkozással válik naponta működő erővé az Isten bennünk élő Lelke. Pál ezért figyelmezteti Timóteust, hogy gerjeszd fel... (2Tim 1,6). Szüntelen imádkozást jelent ez a bekapcsoltsági állapot. Az imádkozást nem lehet a napi események egyikeként letudni. Az imádkozásban legyenek kitartóak és legyenek éberek, ne szünjete meg hálaát adni (Kol 4,2). A Gecsemáné kertjében halálos tusát vívó Uruk mellett a tanítványok képtelenek voltak a kitartó imára... elaludtak.

Szüntelen imádkozatok, mindenért hálaát adjatok, mert ez az Isten akaratá Jézus Krisztus által a ti javatokra (1Thess 5,17)!

A Káté 117. kérdése azzal foglalkozik, hogy mi szükséges ahhoz az imádsághoz, amelyet kedvel az Isten és meg is hallgat.

Az imádság célja, hogy elfusson Istenhez.

Van azonban olyan imádság, amit meghallgat az Isten és van olyan, amelyet nem hallgat meg.

Ismert Kain és Ábel áldozata (imája). Rátékitett az Úr Ábel áldozatára, de nem tekintett rá Kainéra. Ábel a bűnt eltörölő véres áldozatot mutatta be, Kain adott termékeiből az Istennek is. Ismert a farizeus és a vámszedő egymás melletti imája. A farizeus mintegy felhívta felsorolt cselekedeteivel (büjtölök, tizedet adok) Isten figyelmét önmagára, mintegy emlékeztette az Isten saját tetteire. A vámszedő imá-

ja: légy irgalmas nekem bűnösnek... meghallgattatott.

Az imádság meghallgatásához az szükséges, hogy ahhoz az Istenhez könyörögjék, aki Igéjében kijelentette magát, hogy szükségletünket ismerjük és megalázzuk magunkat, hogy bizalommal vagyunk imádságunk meghallgattatása felől.

A Biblia Istene nem mindig azonos a mi istenképünkkel. A Biblia Istene a kijelentéséből, a Bibliából ismerhető meg. A mi istenképünket mi magunk faragjuk: segítsen, hallgasson meg, szolgáljon minket, lásson el mindennel, amire szükségünk van. A Jézus Krisztusban megismerhető Isten nem csak magával, hanem önmagunkkal is megismertet. Ki vagy te? Minél jobban megismerem magamat, annál inkább megismerem az Urat. Amagam megismerése odavezet, hogy elveszett, bűnös, megváltásra szoruló ember vagyok.

Há ismerem magamat, megismerem a szabadító Jézus Krisztust is. Nem lehet megismerni az Urat, ha nem ismered meg magad. Nem ismerheted meg magadat anélkül, hogy ne ismernéd meg az Urat. De ismeri az Úr az övéit, akik imádkozásban élnek Vele.

Az Istennel való együttlét

Állandó imádkozó kapcsolatot jelent.

Az Istenben gyökerezett élet állandó imádkozó kapcsolatot jelent. *Nem állandó imádkozást, hanem állandó imádkozó kapcsolatot.* A keresztyén hívő élet az Úrban való életet jelenti. Örüljete az Úrban (Fil 4,4)! Ők bennünk legyenek, úgy, ahogy te Atyám énbennem és én tebenned, hogy ők is bennünk legyenek

(Folytatás a 3. oldalon)

(Jn 17,21). Benne vagyok. *Ő az életem.* Belegyökerezve élek, mint a szőlőtő és a szőlővessző. Ez az Istenbe gyökerezett élet állandó imádkozó kapcsolatot jelent. Nem imádkozást, hanem imádkozó kapcsolatot. Ez egy

Új élet új dimenziókkal.

Ezért az imádkozó kapcsolat nincsen helyhez (templom, imahely, stb.), és nincsen időhöz kötve (reggel, délben, este stb.). Bárhol és bármikor imádkozó kapcsolatban lehetek az Úrral. Ez az imádkozó kapcsolat úgy háládó, hogy mindenkor mindenért hálát tudok adni, mert Benne vagyok (Ef 5,20). Benne megszűnik számomra régi értelmében a jó és a rossz, mert minden érték van (2Kor 4,5). Hálát tudok tehát adni a rosszért is, és a jóért is.

Említést kell tennünk

a presbiter imájáról

is. A presbiteri ülés előtti és utáni imádság ne csak a lelkésznek, de a presbiternek is legyen tiszte.

Fontos, hogy az igeszolgálat a presbiterek imaköréből induljon, esetleg oda térjen háladásért vissza. *Az ígértető a szolgálatért imádkozó presbiterek imaköréből induljon a szövegre!*

Fontos lenne, ha alakulnának presbiteri imaórák, vagy a meglévő gyülekezeti imaórák résztvevője, *imafelelőse a presbiter lenne!*

A presbiter tiszte ellátását az Úrtól vette. Tőle kell kérnie annak teljesítéséhez az erőt. A rábizottakra vigyázó szolgálatban csak imádkozva lehet helytállni. A presbiter ezért *imafelelőséggel* tartozik gyülekezetért és egyházáért. *Presbiteri imakosárra* van szükség, hogy hűségesen tudja hordozni a másokért végzett imádságokat (könyörgéseket).

A presbiter gyülekezeti imakosarából ne hiányozzék a könyörgés: a gyülekezet lelki életéért, egységéért, a gyülekezet anyagi ügyeiért, a gyülekezet felelős vezetőiért (gondnok, presbiter, lelkész), a gyülekezet szolgálatait (diakónia, ifjúság, konfirmándusok), az adakozásért, egy-egy kiemelkedő gyülekezeti alkalomért (evangelizáció, csendesnap, ifjúsági nap, konfirmáció, nagyobb egyházi ünnepek stb.).

Nem maradhat ki az imádságból egyházunk, népünk ügyének hordozása. Így imádkozni szükséges: egyházunkért, azok vezetőiért, egyházunk szolgálatait, egyházunk ébredéséért, az egyházi szolgálatsakért, a szórványban élőkért, egyházi iskoláinkért, vallásoktatásunkért; a presbiterekért, a Presbiteri Szövetségért...

Dr. Cseh Lajos

Útmutató napi csendességünkhöz

1. Naponta iktassunk be lehetőleg ugyanakkor (pl. kora reggel) egy alkalmat az Úrral való beszélgetésre! *„Uram, jó reggel hallgasd meg az én szómat; jó reggel készülök hozzád”* (Zsolt 5,4).

* Lehetőleg olyan helyet keressünk e célból, ahol zavarmentesen tudjuk az imádság idejét eltölteni, ahogy Urunk is tette: *„Kora reggel pedig, még szürkületkor, fölkelvén, kiment, és elment egy pusztára helyre és ott imádkozott”* (Márk 1,35).

* Használjunk Bibliánk mellett imádságos könyvet, s mind az Igét, mind az imádságot forgassuk napközben is szívünkben. *„Nyisd meg az én szemeimet, hogy szemléljem a te törvényednek csodálatos voltát”* (Zsolt 119,18).

* A zavaró gondolatokat tudatosan „zavarjuk el” magunktól. Jó ezért az Ige fontosnak talált üzenetét és néhány feladatot írásban is feljegyeznünk.

* Énekeskönyvet is jó mindig kéznél tartani, hogy segítségével is visszatereljünk gondolatainkat az Úr magasztalására. *„Az Úr az én erőm és pajzsom, őbenne bízott szívem és megsegített: örvend szívem és énekemmel dicsérem őt”* (Zsolt 28,7).

* Legyünk lelkileg készen arra, hogy az Úr a maga dicsőségéből és személyéből újabb vonást ismertet meg velünk. Pillanatnyi szükségletünkre is tud megoldást. *„Menjete be az ő kapuin háládással, tornácaiba dicséretetekkel; adjatok hálát neki, áldjátok az Ő nevét!”* (Zsolt 100,4).

2. Kérjük az Urat, hogy megvizsgálhassuk Előtte szívünket! *„Vizsgálj meg engem, óh Isten, és ismerd meg szívemet! Próbálj meg engem, és ismerd meg gondolataimat! És lásd meg, ha van-e nálam a gonoszagnak valamilyen útja? És vezérelj engem az örökkévalóság útján!”* (Zsolt 139,23-24).

* Valljunk meg minden bűnt, amit a Szentlélek annak minősít és „reánk bizonyít”. *„Ha hamisságra néztem volna szívemben, meg nem hallgatott volna az én Uram”* (Zsolt 66,18). *„Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz, hogy megbocsássa bűneinket és megtisztítson minket minden hamisságtól”* (1Ján 1,9).

* Imádkozunk abban a bizonyosságban, hogy a Szentlélek munkálkodik bennünk! *„Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen; Ne részegedjete meg, mert a borral léhaság jár együtt, hanem teljete meg Lélekkel; és adjatok hálát az Istennek, az Atyának mindenkor mindenért, a mi Urunk Jézus Krisztus nevében”* (Ef 5,15.-18.-20).

3. Várjunk kitartóan az Úrra! Őt hallgatni épp' olyan fontos, mint Vele beszélgetni. Töltsünk elegendő időt azzal, hogy gondolatainkkal és érzéseinkkel, azaz egész személyiségünkkel Őreá koncentrálhassunk!

* Olvassunk egy-egy fejezetet a Bibliából, mondjuk el imádságban saját szavainkkal azt, amit olvastunk, hol könyörgés, hol magasztalás vagy kérés formájában!

* Dicsérjük és áldjuk az Urat tulajdonságaiért, amint a 145-150. zsoltárban olvashatjuk. Például: *„Örök és halhatatlan vagy, ó Istenem... Magasztalom szent nevedet, s megköszönöm, hogy remélhetem: az örökkévalóságot a Te jelenlétedben tölthetem... Jóságod minden képzeletet felülmúlóan végtelen, Uram. Magasztallak, mert a teremtett világ hirdeti kezded munkáját”* (A 145. Zsoltár után szabadon).

* Töltsön el örömmel minket az Úrral ápolható közösség, miként Ő is örül a velünk fennálló közösségnek: *„...a becsületesek imádságát kedveli”* az Úr (Péld 15,8/b).

B. L.

ZÖLD ÚT A PRESBITERKÉPZÉS ELŐTT

Tisztelt Főtitkár Úr!

Örömmel olvastam Főtitkár Úr javaslatát és elképzelését a magyar református presbiterok rendszeres és többszintű képzésének terével kapcsolatban.

Mivel gyülekezeteink élete – és ezzel együtt egyházaink megújulása – nagymértékben nem csak presbiteraink hátszínén, hanem biblikus háttérrel is működik, ezért rendkívül fontosnak tartom, hogy a presbiter-

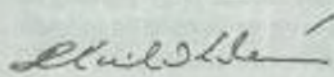
képzés ügye a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata elé kerüljön.

Reményünk szerint 1996-ban a Magyar Reformátusok Világtalálkozójaival együtt sor kerülhet a Tanácskozó Zsinat ülésére is.

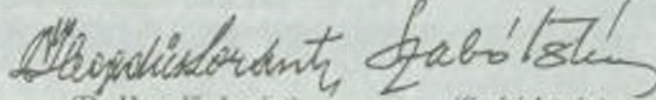
Azért komoly előkészítésre szükség van. Felkérem Főtitkár Urat, hogy a Tanácskozó Zsinat 1995. december 15-én tartandó elnökségi ülésére szíveskedjék egy külvilágzott tervet az elnökség elé terjesztetni.

Célszerű lenne, hogy ezzel kapcsolatban a Presbiteri Szövetség egy munkacsoportot hozzon létre, amelybe a Tanácskozó Zsinat tag-egyházainak egy-egy küldöttet hívja meg, és az ebben a közösségben kialakított közös javaslat kerüljön mind az elnökségi ülés, mind a Zsinat plénuma elé.

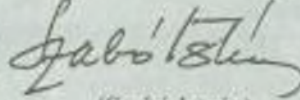
Az előkészítő munkákhoz bölcsességet, erőt és Isten áldását kívánjuk.

(Dr. Csiba Kálmán)
elnök
Kolozsvár

(Dr. Hegedűs Loránt)
ügyvezető elnök
Budapest

(Szabó István)
elnök
New York

A X. BUDAPESTI ZSINAT HATÁROZATA A PRESBITERKÉPZÉSRŐL (1995. szeptember 28.)

A kicsinyeit tápláló pelikán a nevelés jelképévé vált

1. A Magyarországi Református Egyház Zsinata, a Magyar Református Presbiteri Szövetségnek a presbiterok képzése területén kifejtett minden fáradozását örömmel üdvözi.

2. A Zsinat felkéri a missziói és a tanulmányi bizottságát, hogy a Presbiteri Szövetség által készített képzési tervezetet vizsgálja meg, hogy az hogyan illeszthető bele egyházunk képzési rendjébe.

Egyidejűleg felkéri a Presbiteri Szövetséget, hogy kísérletképpen a presbiter és presbiterutánpótlás képzését kezdje meg, a bizottságok felülvizsgálata és a gyakorlati tapasztalatok alapján. Ezen zsinati ciklus végéig a bizottságok tegyenek közös javaslatot a Zsinatnak a képzés beillesztésére egyházunk rendjébe.

3. Kéri a gyülekezeteket, hogy a presbiterok alapfokú, az egyházmegyéket, hogy a presbiterok középfokú, a Károli Gáspár Református Egyetem – Tanítóképző Főiskola – Nagyköröst, hogy a presbiterok felsőfokú képzésének zavartalan megvalósításához adjanak meg minden támogatást.

4. A Magyarországi Református Egyház Zsinata a presbiterok képzéséhez minden erkölcsi támogatást megad, és anyagi terheinek viselésében a reá eső mérték szerint részt vesz.

5. A Zsinat örömmel üdvözi a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata azon javaslatát, hogy a presbiterképzés ügye a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata elé kerüljön.

A Zsinat megbizta a Presbiteri Szövetséget, hogy a presbiterképzés többszintű rendszerét 1995. december 15-ig a Tanácskozó Zsinat képviselőivel dolgozza ki és terjessze a Tanácskozó Zsinat elnöksége elé.

A kurátor ékes verse

Említők már, hogy a Pesti Evangélikus Református Egyház Tornyabeli ujj harangok November 10-ikén buzattak meg először. Ez ünnepséghez alkalmazott jeles Egyházi Magyar beszédet Tiszteletes Matolcsi László Kecskeméti Református Prédikátor Úr tartá Reggeli 9 órakor. Ezt követte 10 órakor ujjabb harangoztatás után Tiszteletes Kollár János a Pesti Evangélikus Ágostai Egyház lelki Tanítójának tiszta németiségű Templomi beszéde. Megjegyezni méltó, hogy az említett Toronybéli 3 harang, melyeknek legkisebbje 651, – másika 1,159, – harmadika pedig 2,100 fontot nyom, öntve vannak a híres Navarini ütközetkor elsüllyesztett török ágyúkból, melyeket a' derék Éberhardi Henrik Pesti Harang öntő Triesten át hozatott – 's egy darabja udvarában Arab betűkkel 's címerrel most is látható, 's ezek szerént már könnyű érteni a' Pesti Reformata Ekklezsia Kurátorától Szántói Szabó József Úrtól ez alkalomra készített 's itt következő verseket:

*Sok halált okoztam, míg más forma voltam,
De minekutánna a' tengerbe holtam,
Lemosta a' tenger vad kötelességem,
Holtom után lett már azon ditsőségem,
Hogy a' tűz próbáján megtisztulva éljek
Pogány hivatalból szelíddel cseréljek;
Hivatalom lészen a' Keresztényeket
Össze hini a' hol zengjenek éneket.
Eddig széjjel vertem, most össze hirdetem
A' népet – mihelyt csak hangom ereszthetem;
De mégsem vetkeztem ily nagyon tisztára,
Hogy halált ne szóljon hangom utoljára;
Kettős lehet tisztem – egy, hogy az élőket
Szentegyházba hívjam az Isten félőket,
Más, hogy a' kimúltak végső musikámmal
Hírlessem elhunytát szomorú nőiámmal.*

Hazai 's Külföldi Tudósítások 1833 2dik fél esztendő. No 43.

Nov. 27. pag. 337. Pest.

(Hegy-Füstös István ARCHÍVUMÁBÓL)

Muraközy Gyula

KÁLVIN

*Két arca van: az egyik rám mered,
Mint büszke köszirt nyüzsgő völgy felett,
Lelkünkbe néző lelkiismeret.*

*Dacos kemény arc. Gránitból faragták,
Tekintete a végtelen szabadság.
Belécsönkulnak gyilkos, balga szabályok.*

*Századok fölött virraszt egyedül,
Magános, büszke csönd veszi körül,
Lelkén az óráások gondja ül.*

*A másik arca szenvedő, szelíd...
Hordozza titkon mások könnyeit;
S magányok mély völgyébe rejtezik.*

*Alázatos arc... Remegő gyerek...
... Amazt mi látjuk, földi emberek,
Ezt csak az Úr, a csillagok felett.*

* * *

Kérdések a napi bibliaolvasáshoz

1. A mai Igében mivel akar Isten örömet szerezni neked?
2. Mi gátol ma abban, hogy Isten erejét elfogadjam?
3. A mai Igében mi az, aminek segítségével új ismeretre tehetek szert Istenről és a világról?
4. Melyik igevers nyújt számomra ma konkrét útmutatást és feladatot?
5. Melyik igevers mutat rá vétkemre, mulasztásomra?
6. Melyik igevers szólít fel arra, hogy valamin ma változtatnom kell?
7. Kik azok, illetve milyen ügyek azok, akiket, illetve amiket mai könyörgésembe kell foglalnom?
8. A mai igeszakaszban milyen kérdések merülnek fel, melyeket még mélyebben kell megértenem?

–i–s

Nemzetközi konferenciánk visszhangja

Lelkileg nagy erősödést kaptam, hitem elmélyült. Minden előadás, prédikáció, éneklés erősített abban, hogy Krisztust szolgálni a legfőbb jó. A konferencia lebonyolítása jó rendben, kitűnő munkával ment végbe, általam nem várt eredménnyel (*Kőbányai résztvevő, első alkalommal*).

Különösebb igény nélkül jöttem. Hitben erősödtem. Jóleső érzés volt találkozni kedves Testvéreimmel, akik anélkül, hogy bármilyen megnyilatkozást tehetek volna, az ismert okokból idegen államok állampolgárai lettek. Ők is itt lehettek, így elsőkézből tájékozódhattam életükről, gyülekezetükről, hitük megnyilvánulásairól. Köszönöm! Láthattam szívós kitartásukat is, ahogy hitük mellett magyarságukhoz is ragaszkodnak. Isten segítségét kérem számukra, amire ma nagyobb szükségük van, mint volt valaha (*Rákoscsabai résztvevő, második alkalommal*).
(Folytatás a 9. oldalon)

Emlékezetes presbiterek

PÓGYOR ISTVÁN

(1902-1953)

A Budapest – Józsefvárosi (Salétrom utca) egyházközség presbitereként szolgált rövid élete utolsó éveiben. Ma egyike az Újköztemető 301-es parcellája lakóinak. Sok ezer brutálisan meggyilkolt hazafi körében nyugszik az ő földi, – a „szocialista humanizmus” névében – elpusztított földi sátorháza. Pontosan az I. sor 30. helyén. Egész életével, tehetségével isteni Megváltónk parancsát teljesítette: „Szeresd az Urat te Istenedet, – szeresd felebarátodat, mint magadat.” Ezért volt az ateista-szocialista hatalom gyűlöletének tárgya.

Szülei 15. gyermekeként érkezett e világra a Bereg megyei Sárosorosziban. (A község Trianon után előbb Csehszlovákiához, majd a Szovjetunióhoz tartozott.) Gazdálkodó földművesek gyermeke. Jótét lelkek – kiknek feltűnt az éleseszű kisgyermek – Budapestre hozták taníttatás céljából. Előbb a köbányai polgári iskolába járt, majd kereskedelmi érettségit tett. A Keresztyén Ifjúsági Egyesület vezetői jótékonyan vették szárnyuk alá. Ő a szolgálatnak azonban nemcsak élvezője, de részese is akart lenni. Még a Nobel-díjas Mott János is felfigyelt rá, amikor 1925-ben Magyarországon tartózkodott. Előbb Németországba, majd az Egyesült Államokba kerülhetett KIE vezetőképző iskolákra. Ezek után lett a hazai Keresztyén Ifjúsági Egyesület nemzeti titkárává.

Egész életét krisztusi szegénységben töltötte el. Am ha kellett, sokan élvezhették nagylelkű segítségét. Otthont nyújtott tehetséges szegény gyermekeknek, akik ilymódon lehettek mérnök, orvos. Ha kellett, konferenciákat szervezett. Ha viszont úgy hozta a szükség, ebédet főzött sok-sok fiatal részére. Nevéhez fűződik a nagyszerű budapesti

KIE-székház felépítése a Vas utca 2/c alatt. Ez a maga nyolc emeletével otthont adott Budapest legmodernebb templomának, tanoncotthonnak, különböző előadó és foglalkozási termeknek. 1946 után azért indult hajsza Pógyor István ellen, hogy megkaparinthassák ezt a nagyszerű épületet. Ugyanis ő minden elidegenítési kísérletnek ellenállt. Szinte saját testével védte a KIE székházát. Letartóztatásával minden akadály elhárult a székház-rablók elől. Lett belőle színház és színész iskola. Isten ily módon megbecstelenített házában mutatták be ezek után nyílt színen, hogy miként kell szeretkezni... (A KIE épület másik „bűne” az volt, hogy Budapest főtengelyében állott. A „haladó”, a kulturálisan „élenjáró” kommunista párt (de sokszor változtatott nevet a tudatlanok megtévesztésére...) 7 másik templommal együtt semmisítette meg Isten háza jellegét.)

Pógyor Istvánt 1946-ban először internálták. 1951. június 7-én tartóztatták le véglegesen, amikor lakásáról elhurcolták. A kihallgatási jegyzőkönyv, s iratai az LB. B. 0054/1952/8. sz. alatt találhatók meg. Címe: Pógyor István és társai illegális szervezkedésének ügye: a demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés kezdeményezésének büntette. A közvetlen vád: Magyarországot az Európai Unió tagállamává akarta tenni. A kihallgatási jegyzőkönyvet 1951. okt. 30-án írta alá Szecsődi Róbert ÁV hadnagy. (Milyen bestiális alakot fed e név?) Ámde mi történt a dokumentálatlanul maradt négy hónapon át? Ispánky Béla – Mindszenty érsek titkára és szertartója – számol be erről Londonban. (Közös szalmazsákon feküdt Pógyorral a cellában.) Volt, amikor két héten át nem

engedték lefeküdni. Állva aludt el, s ha összeesett, megbotozták, s újra és újra felállították. Az örök „Bukfenc”-nek nevezték el Pógyort a sok ájulás miatt. A bámulatos fizikumú embert (Ispánky jellemzése) így roppantották meg. S amikor még mindig nem tudta önmagát mivel vádolni, villanyozással fenyegették. Aki látott már összegegetett emberi testet, az megérti, hogy Pógyor István aláírta a Szecsődi hadnagy által írt jegyzőkönyvet... (Ez is, meg a bírósági ítélet is hemzseg a helyesírási hibáktól. Ő, művelődési fülény...!) – A hírhedt vérbíró Jónás 12 évi börtönre ítélte. Két esztendő bírt ki a megroppantott szervezet. (A sötétzárkában szinte teljesen megvakult.)

D. I. – Pógyor egykori diák-védence így írt Benda Kálmán történésznek: „... kevés ilyen ember születik a földre. Ő hitének mártirja. – Csak azt gyaníthatom, azért gyötörték halálra, mert hitét e cinikus társaság előtt sem volt hajlandó megtagadni. Nem tudom másként minősíteni, csakis valódi gyilkosságnak. – Sorsa olyan, mint a gályaraboké: emlékeznünk kell rá az idők végezetéig.”

Legalább 150 presbiter jutott hasonló sorsra. *Megemlékezésünk legyen együttes tiszteletadás az összes többi emléke előtt. Akik pedig ilyeneket közelről ismertek, mihamarabb gyűjtsék össze emlékeiket, örökössék meg történetüket. Mert az idő kérlelhetetlenül halad.*

Pógyor István szolgálata Jézus szavát valósította meg: aki akárcsak egyet a gyermekek közül befogad, Őt magát fogadja be életébe. Pógyor István sokszorosán példát mutatott a presbiterek közösségének, hogy miként gyakoroljuk a megkeresztelt gyermekek és ifjúság iránti felelősségünket.

Papp Vilmos

IMA SAN FERNANDO TEMPLOMÁÉRT „BOLDOGOK, AKIK LAKOZNAK A TE HÁZADBAN” (ZSOLTÁROK 84,5)

Amíg nálunk lemegy a Nap, addig a földrajzilag távoli – de lélekben annál közelebbi – Kalifornia ragyogó ege alatt a harang hívogató szava szól. San Fernando völgyében a harang új templom szentelésére hív: van Feltámadás, van Krisztusban örök élet! Gondolatban ugorjunk vissza három esztendőre. Könnyes lett a szemünk, amikor – lapunkon keresztül is – hírül vettük, hogy Kalifornia San Fernando völgyében barbár kezék a templomot, az Isten hátlékát felgyújtották, parókiáját lerombolták, rommá lett minden. Emberileg minden oly reménytelennek tűnt! Ahogy Nagypénteken a Húsvét, a Feltámadás ünnepe követte, úgy San Fernando kis, magyarajkú, 130 lelkes gyülekezete is új életet kapott, átélhette a Feltámadás magasztosságát, szentségét!

A régi templom, parókia a tűz martaléka lett. De annál elevenebben élt San Fernando Völgye kis református gyülekezetében a vágy: legyen új templomuk, legyen újjászületésük! Isten megáldotta a gyülekezet hitét és munkáját. Egy év múlva, 1993. karácsonyán már új templomban zengett a hála Krisztus Urunk áldott születésén. A munka tovább folytatódott, megmozdultak az amerikai testvérek, az Amerikai Magyar Református Egyesület támogatásával immár újjáépülhetett templomuk.

Hadd idézzük most a gyülekezet lelkipásztorát, Nagy Bálintot, aki szerint a gyülekezet kőbe épített hitvallása arról szól, hogy töretlenül keresi Istent!

Hadd idézzünk a lelkipásztornak Magyarországra küldött leveléből: „Együtt sírunk, nevetünk Veletek, az Alföldön csak

úgy, mint a Dunántúlon, Erdélyben vagy Délvidéken, Felvidéken, Kárpátalján egyaránt”.

Isten kegyelméből e sorok írójának sikerült közvetlenül a templom felszentelése előtt a gyülekezet lelkipásztorával telefonon beszélni. Csodálatos élmény volt az a pár perc... Úgy éreztük, hogy most egymás mellett állunk, egymás kezét fogjuk!

A telefon kitűnő vonalán a lelkipásztor megerősítette: Istennek ad hálát, hogy eljött a várva várt nap, azaz szeptember 17-e (illetve az ezt közvetlenül megelőző időszak), és a templomot az Amerikai Kálvin Egyházkerület püspöke, dr. Vitéz Ferenc szenteli fel.

A templom felszenteléséről minden valószínűség szerint videofelvétel is készül. Egy rövidített összeállítást több amerikai TV hálózatnak, állomásnak is megküldenek. Remélik, hogy a helyi televízió kívülről éppen a hazánkban is látható és hallható, világhírű CNN is bemutatja.

A lelkipásztor elmondta: – Kicsi, de oly hűséges magyarajkú gyülekezetéről van szó, amely a távoli Kaliforniában is megőrizte hitét és magyarságát! Az Egyesült Államokban a magyarajkú református gyülekezetek többsége inkább a hatalmas ország keleti felében van, mindnyájan ismerjük pld. Ligonier avagy Trenton nevét, New York közelében. Előbbi a Bethlen Otthon székhelye Pennsylvániában. Mindazonáltal az Egyesült Államok nyugati felén is élnek magyar református gyülekezetek, így Olvasóink is ismerik Trombitás Dezső lelkipásztor nevét, aki elhunytáig Los Angelesben hirdette Isten Igéjét. A gyülekezet lel-

kipásztora öt évvel ezelőtt járt Magyarországon. Jövőbeli terveikről elmondta: szeretnének résztvenni az 1996. évi erdélyi III. Református Világtalálkozón, hiszen ekkor az Óhazába is ellátogathatnak! Isten adja meg nekik e lehetőséget.

Nagy Bálint elmondta: tudomása szerint a IV. Református Világtalálkozó színhelyéről még nem született döntés. Ez, ha öt éves periódusokat veszünk, 2001-ben lenne, 1996 után. Személyes véleménye az, amit úgy érzem, itt már közre lehet adni: jó lenne a IV. Református Világtalálkozót az Egyesült Államokban rendezni (a keleti ország részben).

Úgy véli, megfelelő előkészületek után az Óhazából, a Kárpát-medence országai-ból szívesen eljárnának a testvérek az Egyesült Államokba is. Fordítva is meg kellene testvéreik életét ismerni! Kérjük a Református Világtalálkozó Előkészítő Bizottságát: vegye fontolóra a 2001-es IV. találkozó színhelyének esetleges USA-beli megválasztását.

„Mindenható Isten, aki e Világ Ura vagy, legyen áldott a Te neved, hogy nem engedted meg a gonosz uralmát, pusztítását, hanem adtál új életet, újjászületést, új templomot San Fernando kis magyarajkú gyülekezetének! Szent Főid által, az Úr Jézus Krisztus nevében kérjük: vedd meg, óvjad meg e gyülekezetet a veszedelmektől, megpróbáltatásoktól. Áldd meg lelkipásztorát, főgondnokát, Presbiteriumát, a gyülekezet minden egyes tagját! Add, hogy lelkiekben mi Óhazátál egyek legyünk Velük itt e Földön, és majdan az örökkévalóságban! Amen!” K. B.

A templomi mikrofonhasználat ABC-je

Onnan, a templom leghátsóbb padsoariból, de a pár év óta több tízszeresére szaporodott magnófelvételekből mindenkinek, minden szót érteni szeretne, ebben csak a lelkipásztor segíthet, a MIKROFON jobb használatával.

Presbitereink közül 1-2 kiválasztott tag – mint sok templomban már megfigyelhető – ezen terület irányítója az egyházi REND érdekében. Nemcsak az egyre szaporodó magnófelvételek rendjének, hanem a főként vendégigehirdetők tanácsadója, aki már igehirdetés előtt felhívja a figyelmet a MIKROFON, újabban már a lelkészpalástokra csíptethető ún. gallérmikrofon használatára, be-ki kapcsolására, nem utolsósorban a MIKROFON-közelség szükségességére is.

Református templomainkban igen eltérőek az akusztikai sajátosságok, de a

MIKROFON – távolság – (nagy számú megfigyelés alapján) nem lehet túl közel, 5-10 cm, de legfeljebb 30-50 cm. Szomorú tapasztalat sorozatosan, hogy a lelkipásztor, főként az oldalfalak középvonalában lévő szószékről folyamatosan 70-80°-os elfordulásai miatt a hangszórókból, a hangfelvételekből szövegérthetlenségi szakaszok adódnak. (Van megoldás: a cikksorozatból majd olvasható!)

Sokan – ezeket az új feladatokat – talán fászsztónak és feleslegesnek veszik, idő se jut erre, – számos esetben pld. úrasztalától MIKROFON-tól figyelmen kívül elsétálnak és a hang-kihagyás okát műszakiban keresik.

Dr. Dékány Endre

(Folytatás a következő számban)

Tövises közt lilium

AZ ÜLDÖZÖTTEK ANYJA:

FERRARAI RENÁTA (1510-1575)

A törékeny Renata, Bretniai Anna és XII. Lajos francia király házasságából született. Kérői között volt VIII. Henrik angol király, aki e házasság révén remélte megkaparintani Franciaország nyugati, tengerparti részét. Végül is Renata a ferrarai herceghez, Ercole-hoz ment feleségül, aki a hírhedt Lucrezia Borgia fia volt. Az olaszos pompával tartott egyhetes dinom-dánom különös pikantériája volt, hogy azzal egyidejűleg égettek el nyolcvan hugenotta hitvallót, a kezdődő inkvizíció, erőszakos újratolizálás nyitányaként. Renata másként gondolkodott és élt. Ferrarai udvarát megnyitotta a hitük miatt Franciaországból elűldözött reformátusok előtt. Védelmet és segítséget nyújtott Kálvinnak is. Szívét megragadták a reformátori tanok, az evangélium vonzásába került, ami következményekkel járt. Hitéért, meggyőződéséért vállalta azokat.

Férje nem nézte jó szemmel szimpátiát. Hogy elszigetelje őt az új tanok elől,

vártoronyba záratta, s megparancsolta: égessék el a kálvinista könyveket. Ercole halála után nyíltan vállalta a kálvinistákhoz fűződő lelki és testvéri kapcsolatokat, annak ellenére, hogy az inkvizíció és személyesen a jezsuitizmus atyja, Loyolai Ignác gyözködtek a visszatérésre. Formálisan visszatért a római katolikus egyházba. De mindhalálig megőrizte kapcsolatát a reformátusokkal, s ahol csak lehetett, segítette őket.

Maga köré gyűjtött evangéliumi prédikátorokat, az új hit követőit. Ezek között volt a zoltárfordító költő, Marot Kelemen is, akinek énekeskönyvünk közel ötven zoltárszövegét köszönhetjük. Ő így jellemezte Ferrarai Renatát: „Ő a tövises közt élő lilium”. Ahhoz, hogy élni tudjon a tövises közt, szüksége volt evangéliumi tanácsadásra, biztatásra, lelkigondozásra. Ezt adta meg neki Kálvin János, akivel sokszor váltott levelet.

E levélváltás alapján villantjuk fel ennek az evangéliumi hitű asszonynak lelki

arcképét, abban a reménységben, hogy *egyházunk mai női presbiterei is tanulnak tőle.*

A hit közösséget teremt, abból támad, annak révén marad meg. Ezt kiváltképpen érezte Renata, aki környezetében ragaszkodott a reformátusokhoz. Igényelte Kálvin tanácsait, pásztori lelkigondozását. De Kálvin azt is tudta, hogy megtartani „csak” levelezéssel őt sem lehet a tiszta hitben. Mindig gondoskodott arról, hogy leveleit hűséges munkatársai vigyék a címzetthez, s így erősítsék őt, a testvéri, közvetlen kapcsolat erejével.

1558. július 6-i levelében Kálvin kéri a hercegnőt, hogy „szorgalmasan tanuljon tovább Jézus Krisztus iskolájában”. Majd hozzáteszi: „Jó és hasznos dolog megvizsgálni gyengeségeinket, nem azért, hogy kétségbeesésbe zuhanjunk, hanem hogy megkeressük az igazi segítséget”.

Renata férje, Ercole herceg 1559 októberében elhunyt. Halálos ágyánál megesküdte feleségét, hogy megszakit Kál-

„ÉN NEM VAGYOK BŰNÖS”

mondta nekem egy idős asszony az evangélizáció második napja után. Ha ez így van, testvérem, akkor magának holnap már nem is kell idejönnie, mondtam. Csodálkozva nézett rám, de miért? Azért, mert itt minden szó a bűnösöknek szól és ha ön nem bűnös, akkor kár idejönnie.

Az egészséges ember sem jár orvoshoz, csak az, aki érzi, tudja, hogy beteg! Számunkra Jézus az „orvos” és mi érezzük, tudjuk, hogy „beteg” azaz bűnösök vagyunk. Arra van szükségünk, hogy „betegségünkötől” megszabaduljunk.

Vannak olyan betegségek, melyeket nem érez az ember, csak az orvos tudja megállapítani a vérszámot. Mint például az AIDS, amelyik egy bizonyos szakaszá-

ban nem okoz gondot az embernek, viszont a másikat mégis fertőzi.

Igy vagyunk sokszor a bűneinkkel is, hogy nem „fáj”, nem is vesszük észre, viszont a családunkat fertőzzük vele, azok szenvednek tőle. Talán, olyan ez (gyenge hasonlattal) mintha azt mondom, nem vagyok véres, mert nem látok magamon egy csepp vért sem. Pedig minden porcikám, sejtem vértől telített. Csak egy kis sértés kell a bőrömről, s máris kibuggyan, s látható lesz. Így vagyunk a bűneinkkel is, telettek vagyunk vele s csak kis „sértés” kell, s rögtön „kibuggyan” belőlünk. Útunk, vágunk, elárasztjuk vele a másikat. Az igazunkért folyhat a „vér”.

Sajnos az igazság az, amit Pál mond: tudom, hogy nem lakik bennem jó, azt cselekszem, amit nem akarok, a rosszat. Így ír magáról: „semmi vagyok”. Ha viszont törvényszerűen így van, hogy „ki vagyok szolgáltatva a bűnek”, akkor mit tehetek?

Úgy gondolom, hogy semmit, mert én nem tudok szabadulni tőle, nincs hatalmam fellette. (Bár küzdeni kell ellene).

Az igazi nagy gond nem az, hogy bűnös ember vagyok, hanem az, hogy ennek következménye van és lesz! Ez pedig a kárhozát! „A bűn zsoldja a halál”. Nem a „nagy” és „sok” bűn zsoldja, hanem a bűné, az egy hazugságé, mert az Isten országába nem mehet be semmi tisztátalan! (Ananiás és Safira)

A bűnt nem „nullázza” a vallásos életgyakorlat és jócselekedet. A bűntől nem tudunk szabadulni, amíg testben vagyunk. Csak a következményétől, a kárhozattól van lehetőségünk megmenekülni. De csak egy módon: ha valaki helyettem elszenvedti a nekem járó „büntetést”. Úgy, hogy átvállalja az én bűneim szennyét és következményét, ha ez a Valaki:

Jézus Krisztus kifizeti helyettem az „adósságot”... V. Gy.

vinnal és követőivel mindennemű kapcsolatot. Fia, Alfonso herceg válaszára elé állította: vagy Ferraraban marad katolikusként vagy visszatér Franciaországba. *Hite megőrzéséért vállalta a családjával való szakítást is, ezért visszatért francia földre.* Ebben a nagy megpróbáltatásban is Kálvin segítségét, vigasztalását, evangéliumi tanácsait kérte. Reformátorunk figyelmeztette őt arra, hogy ellenségei a hatalmi harcok, intrikák eszközevé akarták tenni őt: „A kormányzás ügyletei manapság olyan zavarosak, hogy mindenki segítség után kiált. Vannak, akik az Ön nevével kívánják palástolni üzelmeiket. Asszonyom, Ön éppen eleget szenvedett eddig... Jézus Krisztus van annyira értékes, hogy Érte mind Ferrarat, mind Franciaországot elfelejtse”. Renatától mind Kálvin, mind a reformátusok azt várták, hogy befolyásos kapcsolatai révén elérje az üldözési hullám leállítását. 1561. január 16-i levelében Kálvin így ír: „Asszonyom, olyan szép kezdet után, kérem, ne hagyjon fel Jézus Krisztus szegényeinek a támogatásával, s tegyen meg minden lehetségest az anyaszentegyház nyugalmaért... Arra kérem Önt, tegyen meg mindent azért, hogy jó bizonyágtétel maradjon Ön után ezen a világon... Ön a mi Urunk Jézus Krisztus gyülekezeteivel sokkal többet törődött, mint az összes földi javakkal és a múltó dicsőséggel. Hiszem, hogy Isten az Ön állhatatosságát arra használja majd, hogy Franciaországba történő visszatéréseivel Isten irgalmát vigye hozzájuk, s Önön keresztül terjessze ki megtartó kezét fölénk”.

A protestánsok üldözésének idején Renata Mont-Argis-i kastélya valóságos menedékhellyé változott. A népnyelv el is nevezte azt „Isten szállodájává”, *Hotel-Dieu*-vé. Kálvin nagy tisztelettel adózott ezért neki: „Tudom, Asszonyom, mennyire megerősítette Önt Isten a legkeményebb harcok idején. Ön a szegény, üldözött hívek anyjává lett, azoké, akik már azt sem tudták, hová fussanak. Ezért kapta kastélya az 'Isten szállodája' nevet. Nem tudok szebb nevet elképzelni ennél... Ez arra kötelezi Önt, Asszonyom, hogy háza a jövőben is teljesen és tisztán az Úrnak legyen szentelve” (1563. május 10.).

Ferrari Renata egy időre Párizsba ment. Ottani lakása a reformátusok *házi istentiszteletének adott otthont.* Ez szemet szűrt az ellenségnek, így újra vissza kellett térnie Mont-Argis-be. Kálvin ekkor arra figyelmezteti őt, hogy „...most kétszeres feladat vár Önre: alattvalóit és saját házat jó rendben tartani. Tudom, milyen dacos a nép, pedig Ön csak megtérítésükön fáradozott... Kérem hát, ügyeljen arra, hogy otthona jó példamutató legyen, a taníthatóknak jó lecke gyanúán, a javíthatatlanoknak és az egészen elvetemülteknek pedig megszegényítésül. Senkinek sem kell szégyenkeznie akkor, ha aláveti magát annak a rendnek, amit Isten Fia hozott erre a világra... Biztosíthatom Önt arról, hogy enélkül csak fékevesztett szabadság lenne, ami pedig hatalmas zűrzavarhoz vezetne”.

Kálvin leveleiből nem csak pásztori lelkület és reformátori szigor, hanem em-

beri melegség, bizalom, s az elfogadás hála is érezhető. Kálvin halála előtt (1564. május 27., este 20 óra körül) másfél hónappal, április 4-én írja utolsó levelét női küzdőtársának, melyben megvallja neki, mekkora tiszteletet ébresztett benne Renata kitartása, az, hogy „nyíltan és őszintén megvallotta keresztyén hitét, mégpedig nem csak szájjal, hanem cselekedetekkel is”. Kálvin biztos abban, hogy „továbbra is teljesíteni fogja, Asszonyom, kötelességeit Isten dicsőségére, s mind odaadóbb szolgálatára”. Kálvin utolsó levelének zárószó Pál apostol áldásmondásait idézik emlékezetünkbe: „Kérem a mennyei Atyát, oltalmazza Önt, vezesse Lelkével, s tartsa meg jó szerencséjében”.

Az üldözöttek anyja, a tövisök közt élő lilium 11 évvel élte túl Kálvint. Szinte bizonyosra vehetjük, hogy az evangélium mellett sokszor olvasta újra reformátorunk sorait.

Ferrari Renata példája üzen az idők keresztül hozzánk is. Női bibliakörben beszéljünk arról, amit bizonyágtétele élénk hoz, pl.: *kérünk-e mi nehéz helyzetben gyülekezetünkben valakitől testvéri-evangéliumi tanácsot? – Szorgalmasan továbbtanulunk-e Jézus Krisztus iskolájában? Mit jelent ez ma? – Törekszünk-e arra, hogy jó bizonyágtételel hagyjunk magunk után? – Tud-e otthonunk a külső-belső rendről tanúskodni? – A köröttünk levő zűrzavarban igyekszünk-e az Isten Fia rendjében élni?*

(A cikket tesztelésekkel, a Reformátusok Lapjával közösen jelentjük meg.)

Békefi-Röhrig Klaudia

ÉN NEM TUDOK NÉLKÜLED ÉLNI

ÉN nem tudok nélküled élni, Oly képtelen, semmi vagyok, mert
nincs erő bennem a jó-ra, bár mindig csak jót akarok. A
forrá-sa-im benned vannak, Te sötétben fénylő sugár, Te
Megváltó, megtartó Jézus, Te imádott drága király.

2. Én nem tudok nélküled élni a küzdelmek olyan nagyok. Csak remegő szívvvel beszélni, hogy boldogan foglyod vagyok. Refr.

3. Én nem tudok Nélküled élni, a lényednek része vagyok. Mert véren megváltottál engem, így örökre az maradok. Refr.

Nemzetközi konferenciánk visszhangja

A legnagyobb élményt a Heidelbergi Káté első kérdésére adott válasz közösen történt olvasása jelentette. A hangom elcsuklott, miközben elemi erővel tört rám az újbóli felismerés – szinte az első szeretet tüzeként –, hogy „az Ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen eleget tett”. ... Az egész felelet életes összefoglalás! Nem kitalálás, hanem Isten Kijelentésére épülő drága üzenet. Ha más táplálék nem lett volna – de gazdagon volt! –, már ezért érdemes volt útrakelni. A böven hulló lelki áldás nem engedte azt mérlesezni, hogy lett volna olyasmis is, ami nem tetszett (Rákócscsabi résztvevő, negyedik alkalommal).

Életünk őszi színei

A „feljebbvaló esztendő” áldásai

Nem csak a tavasznak, hanem az őszenek is meg vannak a szemet, lelket gyönyörködtető színei. Ki ne élvezte volna már azt az érett színpompát, amit egy őszi erdő vagy hegyoldal kínál a szemlélőnek. Ugyanígy meg vannak az emberi élet őszenek, a „feljebbvaló esztendő” is az áldásai. Nem külső szépségben, hanem csendes, belső színességben mutatkozhat ez meg.

Új sorozatunkban, melynek az „Életünk őszi színei” összefoglaló sorozatcímet adtuk, az áldást, belső színességet hordozó öregségről kívánunk gondolatot csepeztetni Kedves Olvasóinkkal. Bízunk abban, hogy mind a fiatalabbaknak, mind a „védtett korba” érkezetteknek tudunk evangéliumi tanácsot, szemléletet közvetíteni.

Sorozatunkban Dora Rappard Svájcban megjelent nagyszerű könyvére támaszkodunk („Frohes Alter” = „Vidám öregség”). A szerzőről érdemes annyit legalább megjegyeznünk, hogy 1879–1974 között élt. Sorsának egy része Észtországhoz kötötte őt. Férje, Traugott Hahn itt volt ugyanis protestáns lelkész, majd a dorpat (ma Tartu) Teológiai Fakultás tanára. Az első világháború kitörése után Dora Rappardnak német származása miatt el kellett hagynia Észtországot. Négy gyermekével a Keleti-tenger viharzó vizein menekült a német partok felé. Férje gyülekezetével maradt, majd a bolsevizmus egyházellenes tombolása idején mártírhalt halt hitéért. Dora Rappard övegyként nevelte fel gyermekeit. Kis és nagy nehézségek közben tapasztalta meg az Úr vezetését, s készülhetett fel a szép öregségre. Erről számadás könyve, amit iránymutatásként követünk végig sorozatunk egyes írásiban...

MIKOR KEZDŐDIK AZ ÖREGSÉG?

Az időpontot nem lehet percre meghatározni, mint a naptári őszi kezdetét. A zsol-

tárokkal együtt mondhatjuk viszont: „A mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolcvan esztendő...” (Zsolt 90,10). Egyeseknél korábban beköszönt az ősz, másoknál később. Van, aki korábban, van, aki később fedezi fel magán temperamentuma halványulását, a betegségek terhét, mozgása, reflexei lassúbbodását. De szinte valamennyiünkönél közös: az öregség lábujjhegyen oson be életünkbe, mint az a nyílvevő, melyet – a költő szerint – születésünkönél lőnek ki ránk... életünknek egy-egy szakaszán felhangosítva halljuk, hogy süvít felénk, de csak halálunk pillanatában ér el minket. A húszévesek az ötvenéveseket tartják „öregnek”. De ha ők lesznek ötvenévesek, úgy érzik, még fiatalok, alig változtak valamit.

Ismerősöm mondta el a következőket: az egyik pályaudvar éttermében készült ebédelni. Hirtelen fiatalok csapata tódult be, hangoskodva, a terembe. Sürgetően követelték cola-jukat, mire a pincér így szólalt meg: „Kérem, várjanak egy kicsit, amíg az öregurat kiszolgálom”. Ismerősöm körülnézett, gondolta, ezt az ’udvariasságnak’ szánt mondatot az érintett is meghallhatta, s bizonyára rosszul eshet neki. De nem látott ilyen „öregurat” az étteremben, amikor rájött, ez a ’titulus’ bizony róla szólt. Döbbenetes erővel ütötte szíven őt ez a „felfedezés”, amit sokáig nem tudott ’helyretenni’ magában.

Talán már velünk is történt hasonló. Vagy ha nem, mi a biztosíték arra, hogy ettől éppen mi kíméltetünk meg? És mi hogy’ dolgozzuk majd fel ezt? Amikor mások elejtett szavából kell kihallanunk, hogy időnk, mint a szép nyár, tovaszállt, vagy amint az idézett zsolttársversben olvassuk: „gyorsan tovatűnik, mintha repülénk”? Borzasztó vagy lesújtó ez? Lehet, de nem kell ennek feltétlenül így lennie...

Az öregedést mint folyamatot, s mint állapotot is lehet áldásként fogadni, megélni a Szentírás tanítása szerint. Először ennek nézünk utána Bibliánkban. Rácsodálkozhatunk arra, hogy mekkora summája rejlik egy hosszú életben az isteni jótetteknek!

Bátorító előképekkel, példákkal rakott kincsesház Isten Igéje ebben a tekintetben is.

MÓZESRŐL olvassuk, hogy magas kora ellenére „nem homályosodott el az ő szeme, sem el nem fogyott az ereje” (5Móz 34,7).

KÁLEBRŐL pedig azt, hogy nyolcvanöt esztendősen kijelentette: „Még ma is olyan erős vagyok, amilyen azon a napon voltam, amikor elküldött engem Mózes” (Józs 14,10-11).

SIMEON pedig, aki hosszú várakozás után karjába vehette Jézust, boldogan vallotta: „Látták az én szemeim a te údvösségedet” (Luk 1,25-32).

De gondolhatunk ANNA prófétaaszonyra is, aki mintegy nyolcvannégy éves volt, el nem távozott a templomból, böjtölt, éjjel-nappal imádkozott (Luk 2, 37).

És JÁNOSRA, aki magas kora ellenére sem fáradt el inteni „gyermekkeit”: „Szeretteim, szeressük egymást...” (1Ján 4,7).

De Bibliánk tapintattal inti a fiatalabakat is: „Az ősz ember előtt kelj fel, és a vén ember orcáját becsüld meg!” (3Móz 19,32), vagy: „Igen szép ékes korona a vétség” (Péld 16,31). De ismer a Szentírás másfajta szemléletet is, pl. SALAMONÉT, akinek ismeretlen fogalom volt a boldog öregség. Ő gonosz napokról és évekről beszélt, melyekről azt mondják az emberek: nem-szeretem napok ezek.

Am aki az Úr erejére támaszkodik, az tudhat arról, amit a zsolttáros is tudott: az öregek „Plánták... az Úr házában... a vén korban is gyümölcsöznek” (Zsolt 92,14-16). *E gyümölcsözés titkát keressük a továbbiakban, s bizonyosak vagyunk abban, hogy a titokra rátalálunk annak a Főpapnak a vezetésével, kegyelme révén, aki meg tudott és meg tud indulni erőtlenségünkben. Vele még az öregedés is – egészen más.* Ahogy Dora Rappard fogalmazta: „Ami jó volt, az már mögöttünk van. Ami a legeslegjobb lehet az életünkben, az még előttünk...”.

(Sorozatunk következő részeiben a fiatalos öregségről, az alázat és türelem hasznáról, a megbocsátás lehetőségéről, az éjszakai éberség áldásairól, földi sátorházunk elomlásáról és még sokminden másról olvashatunk. Kérjük Testvéreinket, írják meg gondolataikat, tapasztalataikat, kérdéseiket!)

A presbitérium szolgálata a templomkertben

Azt mondják, hogy a templomkert az egyházközség kirakata. A kirakat elárulja, hogy érdemes-e beljebb kerülni. (Régi élményem német kisvárosok bevásárló utcáiból: ha nem volt a boltban vevő, a tulajdonos a kirakatüveget fényesítette, vagy a járdát söpörte...) Mindenesetre elhanyagolt templomkertet látva joggal mondja a járóelő: miféle istene van a kálomistáknak?... A templomkertre azonban nemcsak azért kell nagy gondot fordítani, mert róla ítélik meg Istenünket, egyházunkat, hitünket. Tudnunk kell, hogy igen nagy a templomkert hittani jelentősége!

Egyrészt „Éden”-kertjére emlékeztet. Isten gyönyörűsége lakhelyére. Ide – közvetlen közelében – telepítette az embert. Hivatást is adott neki: őrizze, gondozza azt. Majd amikor az ember hűtlen lett Istentől kapott hivatásához, nem Isten távozott, hanem az ember üzetett ki Édenéből. Azóta beszélhetünk szívfájdalommal az „Elvesztett Éden”-ről. Ugyanabban az értelemben mondjuk ezt, mint amikor eltékozolt boldogságról beszélünk. A templomok – mint „Isten lakhelyei” – köré már a legrégebbi időkben telepítettek díszkerteket. Édenre emlékeztettek. Volt, ahol gyógyfűveket is palántáltak. Ez utóbbiak emlékeztettek arra, hogy „az Úr a te gyógyítód!”

A templomkert másik rendeltetése az, hogy *ékes átmenet legyen a poros út, a profán világ és a „Szenthely” között.* Összekötő az anyagi világ és a lélek világa között. Legyen az istentiszteletre érkezőnek néhány lépésnyi ideje arra, hogy a zajból a csendre hangolódjék át. Arra is jó, hogy kiszűrje azokat a zajokat, melyek „szétverik” a templomi áhitatot.

Ahol a terepviszonyok engedik, kis kertet, vagy nagyobb parkot teremt a hívő lélek Isten dicsőségére és a maga áhitatára. Ennek létesítése, gondozása a presbitérium egyik legszebb feladata. Sok helyen valóban szép templomkertek hívogatnak beljebb. Elszomorító látvány az elvadult, elbozontosodott templomkert. Valamikor elődök szép templomkörnyezetet álmódta meg. Ámde az utódok csak hasznothajtó kukoricában, krumpliban, káposztában gondolkodtak, s haszontalan időtöltésnek tekintették a templomkert gondozását. Már kétezer évvel ezelőtt közismert mondás volt: „Naturam expellassur furca, tamen usque recurret”. (Űzd ki a természetet vasvillával, mégis mindig visszatér.) Vagyis a környezetet állandóan gondozni kell, mert csak a metszett, kaszált, öntözött, kapált természet tölti be hivatását.

Az elvadult, gondozatlan templomkertek nagy károkat okoznak. Felnedvesednek a templom falai. Idő előtt tönkremennek a korhadékokkal megtelt, ki nem tisztított csatornák. Romlik a tetőzet, korhad a templom berendezése. Minden jó falusi gazda tudja, hogy kertjének fát gondoznia kell – az ő érdekükben! Ezért is nevezte önmagát „földműves”-nek, „kertműves”-nek. Bizony művészi tevékenység ez a javából. Ha időben metszik, tisztítják a rózsát, megegyeszer annyi virágot hoz. S ha a templom fűvét időben kaszálják, nyírják, a gyomok nem hullatják el magvaikat és szép marad a pázsit.

Vallásunk, hitünk becsülete is megsínyli, ha gondozatlan a templomkert. Milyen gyorsan mondják ki a járóelő: „X. vallás különb, mint Y. vallás!” – Pedig csak a templomkertet látták. E sorok írója sokszáz templomban megfordult. Már az utcán tudta, hogy mire számíthat a falakon belül. Volt olyan templomban, ahol csak csalántengeren át tudta megközelíteni a bejáratot. Két hónapos, megsárgult újságlapok hevertek a padokon. Miután e lapok pünkösdre jelentek meg, a templomozók nyilván azért tették maguk alá, mert még pünkösdre sem takarítottak templomot. S mert az újságlapok is porosak voltak, a látogató tudhatta, hogy egész nyáron át nem volt istentisztelet. – A falu másvallású temploma viszont telistele volt virágokkal – melyek a templomkertben és a hívek házában virultak. A poros református templom éppenséggel nem volt „Isten-dicséret”.

Egy másik helyen hosszasan és súlyosan betegeskedett a lelképásztor. Helyettes biztak meg a társegyházban az istentisztelet végzésével. A harangozó azzal fogadta őt: „Ne tessék kifáradni, úgysem jön senki.” A helyettes bizony kifáradt. A kicsiny templomba lépve egy méteres szélességben a szabad eget látta. Ugyanis a templomhoz túl közel ültetett fa természete szerint megnőtt, s egyik nagy ága ráfeküdt a gerincére. A szélben mozgó súlyos ág összetörte az egész gerincet. Pedig kellő időben még csak fűrész sem kellett volna a felesleges ág levágásához. Egy „kicsiny” mulasztás hatalmas kárt okoz.

Legyen szép, de gondozott templomkertünk. „Isten háza a te házad, mint a magadét: szeresd, gondozd, látogasd!”

P. V.

Mártírok

*Felsejlett bennem
lelkük tiszta hangja,
az a finoman
rejtőző sok csoda –
ami a lelkeket
összhangba hozza.*

*S akkor tűnődtem el
némán és hosszasan,
amikor hűségük és
tisztaságuk:
megtapasztaltam.*

*Amikor felsejlett,
mit hegyek és dombok
visszazengtek,
hogy az igazak,
a szentek:
rendíthetetlenek...*

*S ahogy fényekké váltak,
úgy lettek,
ahogy általuk a szívek
a lelkek: megnemesedtek –
áldottá és emlékeztetessé...*

Vékey Tamás

MAGYAR REFORMÁTOROKRA EMLÉKEZÜNK

SZEVEDI KIS ISTVÁN

Életútja

Tanult szülővárosában, majd Lippán és Gyulán, egy ideig tartó tanítóskodása után pedig külföldön. Itt 1535-től a bécsi, 1537 tavaszától pedig a krakkói egyetemnek volt hallgatója, mely utóbbin aztán segéd-tanárként is működött. Majd Wittenbergbe ment, hol 1543. márc. 22-én iratkozott be, s még abban az évben teol. doktori oklevelet szerzett. Ekkor visszatérve hazájába, előbb Tasnádon, miután pedig onnan elűzetett, 1545-ben Gyulán lett rektor. Még ebben az évben Ceglédre hívták lelkésznek, hol 1548-ig működött, az iskolában is tanítva egyet-mást. Miután egy ideig állás nélkül volt, 1549-ben Temesvárra hívták rektornak. Mint ilyen valószínűleg részt vett az 1549-ben és 1550-ben tartott toronyi zsinatokon. 1551-ben elüldözött, Mezőtúron, 1552-ben pedig Békésen kapott alkalmazást, hol fogságot is szenvedett hitéért. Ez év végén Tolnára került rektorak s e tájban csatlakozhatott a helvét irányhoz. Mint 1554 elejétől laskói pap, még ez évben a baranyai új egyházkerület első püspöke lett. 1558-tól Kálmáncsán lelkészkedett, míg 1561-ben fogságba hurcolták a törökök, melyből csak 1563-ban szabadult ki. Ekkor egy hosszas körút után Ráckeve felé fordult el a lelkészi állást, s ettől fogva ennek a vidéken is vitte a püspöki hivatalát, tovább folytatva azt Baranya felett is. Itt mindjárt 1564-ben nagy vitája volt egy Panthanus nevű baráttal, aki felett könnyű szerrel győzedelmeskedett. Még az ötvenes években, valószínűleg csakhamar püspökké választása után szerkesztette a baranyai kánonokat, még több tekintetben átmeneti jelleggel, melyeket azonban teljesen helvét irányúakká dolgozott át, s

később latinul mint már ilyeneket tette magáévá 1576-ban a hercegszőlősi zsinat, a Skaricza Máté némi módosítással még az ő életében végzett magyar fordításával együtt. – Maradandó becsű írói munkásságával európai hírnévre tett szert.

*

Gondolataiból

A KERESZTYÉN SZABADSÁGRÓL

Miben áll ez a szabadság?

Abban, hogy lényege szerint nem testi, hanem lelki, éppen úgy, mint az a szabadság, amely ennek ellentéte, ugyancsak lelki. Nem lehet ezt a test szerint való szabadságra vonatkoztatni.

Vajon érvényesülhet-e ez a szabadság a külső szabadsággal együtt? A legteljesebb mértékben, amint ezt az 1Kor 7,21. is tartalmazza. Így tanúsítja ezt a szentek példája is, akik ajándéku nyerték a külső szabadságot és ugyanakkor az Úrban is szabadok voltak.

Vajon érvényesülhet-e ez a szabadság egyidejűleg a külső szolgálattal?

Lásd erre nézve az 1Kor 7,22. versét: „... az Úrban elhívott szolga az Úrnak szabadosa”. A szenteknek tehát a legteljesebb szabadságuk van, annak ellenére is, hogyha a legszigorúbb őrizet alatt tartják is őket fogságban, gyöztések ők és főlényben vannak, bár legyőzött is, kiszolgáltatott is állapotuk; ezenfelül a legdrágább gyönyöröket élvezik, még hogyha végnélküli bajok gyötrik is őket hallatlan kegyetlenséggel.

Kicsoda a Szabadító?

Krisztus, Istennek Fia. Szükséges ugyanis, hogy aki másokat megszabadít, ő maga szabad legyen és ne legyen része azokban a bajokban, amelyek azokat szorongatják, akik óhajtván vágyják a szabadulást. Az egész világon senki más ehhez fogható nincs, nem is létezett más egyetlen korban sem Isten egyetlen Fián kívül. Lásd erre nézve a János 8,36. versét. Ő meg is tud szabadítani, azonfelül erre való képességénél fogva joga is van erre, amennyiben Ő valóságos Isten, továbbá velünk való közössége alapján is, amennyiben valóságos ember.

Visszaélnék a keresztyén szabadsággal azok, akik a testi szabadság látszatára törekedve hányaveti módon azt hangoztatják, hogy őket az Evangélium hirdetése megszabadította minden test szerint való kötelességüktől és feladatuktól, ennél fogva megtagadják uraik, hitelezőik és feletteseik iránt való minden kötelezettségük teljesítését.

Visszaélnék továbbá a keresztyén szabadsággal még azok, akik annak ellenére,

hogy még nem nyerték el a szabadság Lelkét, sem a Sátán uralma alól meg nem szabadultak, mégis ígérgetik a szabadulást mindeneknek; saját vélt szabadságuk alapján azt gondolják, hogy nekik minden szabad, s így a törvény szerinti közfegyelmbe beleütköznek.

Visszaélnék aztán azok, akik kihasználják az emberi közönnyt, nincsenek tekintettel semmiféle emberi gyöngeségre, sőt vakmerően megbotránkoztatják azokat, akik ilyenek.

AZ EGYHÁZ FEJE

Az Egyháznak, amely a Krisztus teste, kell hogy feje legyen, éspedig nem másnonnan kapott, hanem saját feje.

Szükséges ugyanis, hogy minden testnek feje legyen, amelynek a test, a Teremtő rendeléséből, alá van vetve.

Így van az Egyháznak is feje, amit nem választ, hanem Istentől kap, mint számára adottat.

Az Egyháznak nincs több feje, hanem csak egy, mert hiszen az Egyház nem két-három- vagy többfejű szörnyeteg. Az sem lehetséges, hogy az egyháznak több, de egymásután következő feje legyen, melyek az előző fej halála által egymás után következnek. Annyiszor kellene akkor az Egyháznak meghalnia, ahányszor fejétől megfosztatik a halál által. És annyiszor kellene új életre támadnia, ahányszor új fejet kap osztályrésztül. – Ez a folytonos váltakozása az elhalásnak és újraéledésnek éppenséggel szörnyeteggé változtatná azt.

Az Egyháznak azonban egy feje van, amely sajátja és egyetlen. Sőt azonfelül bőségesen és hatékonyan elégséges mindenre, ami szükséges. Ugyanis e Fejnek Lelke és Élete van. Lélek, amely nem a világé, hanem Istené, Élet, amely nem földi, hanem mennyei.

Kell, hogy a fej kitűnjék, nemcsak méltóságban, hanem hatalomban és kormányzásban is.

Kell, hogy a testet ellássa Lélekkel és léttel, éspedig a test minden egyes tagját ugyanazzal a lélekkel és vérrel, valamennyit a legteljesebb összhangban, mindegyiknek mozgását és működését irányítsa, az egészet üdvre vezérelje. Ilyen fej nélkül mi más a test, mint tehetetlen, csonka törzs.

De az Egyháznak van Feje, akiben mindezek bőségesen megvannak.

Ugyanis a Fej: Krisztus, Isten Egyszülöttje, Aki Istentől, az Atyától adatott, mint minden egyébnél megfelelőbb és elégségesebb, Aki mindenben első, Aki minden előtt létezett és Aki által létezik minden, Aki által megadatik minden, ami szükséges, hogy a Test üdvösségre jusson és Akiben az egész Test növekedjék.

MAGYAR REFORMÁTOROKRA EMLÉKEZÜNK

MÉLIUSZ JUHÁSZ
PÉTER

Életútja

Szülőfaluja a ma már elpusztult Horhi (Somogy vármegye). Tanulmányait minden valószínűség szerint Tolnán végezte, hol eleinte lutheránusnak nevelték, de azták Szegedi Kis István református szelleművé tette. Ezután külföldre ment s 1556. okt. 25-én a wittenbergi egyetemre iratkozott be. Magisteri címmel jött haza nemsokára, és 1558-ban az Enyingi Török János pártfogása debreceni lelkészé tette. Itt 1561 nyarán püspöke lett a már előbb kifejlődött tiszántúli egyházkerületnek. Ebbeli működése örökös küzdelem volt. Előbb a lutherizmus ellen folytatott nagy harcot a Dávid Ferenc és Heltai társaságában, akikkel – és másokkal – együtt 1559. aug. 18-án írásba foglalták hitelveiket. 1562-ben egervölgyi, más néven debreceni hitvallást állította össze, mely a római katolicizmussal szemben körvonalazta tanaikat. Ugyanez évben tett volt sikertelen próbát a török fogóságban levő Szegedi Kis István kiszabadítására. A valóban nehéz küzdelmek korszakához 1565-ben érkezett el, amikor ugyanis Dávid Ferenc megindította az antitrinitarius mozgalmakat, melyeknek egy előfutárjával és sok más elv hirdetőjével, Arany Tamással szemben még 1561-ben diadalmasan lépett fel Méliusz. A gyulafehérvári első hitvita eredménye most is óra látszott kedvezőnek. A fejedelem tekintélyes adományban részesítette, mégpedig a debreceni nyomda jobb karba helyezése céljából. A helvét irányt most már ezzel az iránnyal szemben is megszervezni legfőbb kötelességének tartotta Méliusz, s ezt meg is tette az 1567-i debreceni zsinaton. Szükség is volt rá, mert János Zsigmond ugyanez évben véglegesen az antitrinitarizmus pártfogójává szegődött, s úgy az ebben az időben lefolyt polémiák, mint azok a hitviták, melyeket Méliuszék Dávidékkal ezután Debrecenben kétszer, Nagyváradon még kétszer és Gyula-

fehérvárt még egyszer tartottak, mind csak az antitrinitariusok helyzetét szilárdították meg, annyira, hogy a tiszántúli részekre is kiterjesztették térítései körét. Itt vitatkoztak azután Méliusz és követői Basilius Istvánnal meg a társaival irodalmi téren is, de a Belényesen, Békésen és Simándon 1570 folyamán tartott hitvitákon is. Vitatkozási modoráért a fejedelem kénytelen volt Méliuszt meginteni s egyházi műveire a cenzúrát elrendelni. Ugyancsak 1570-ben a szentháromság tanának újabb erélyes hangsúlyozása végett zsinatra gyűltek össze annak hívei Csengerben, melynek emléket szintén megörökítette egy hitvallás. Hasonlóképpen erről a tanról folytatott éles hangú levelezést 1571–72-ben Dudith Andrással, de amely szintén nem intézte el a kérdést. Utolsó ismert zsinata, melyet 1571. nov. 5-re Nyírbátorba hívott egybe nemkülönben az antitrinitariusok elleni volt.

BETEGEK KÖNYÖRGÉSE

Uram, szent Atyám Krisztusban, ki tisztességre formáltál, teremtés előtt elvégeztél rendit életemnek, betegséggel, nyavalyával megversz, hogy a te kedvedet, erődöt, szerelmedet, mint édes atya a betegek környül való forgódásodba megmutassad, mint Lázárt és sok hivedet sok nyavalyákkal látogattad; kérlek,

a te akaratod és végezésed szerint, ha a te tisztességedre vagyon, gyógyíts meg, hogy teneked és a te híveidnek szolgálhassak, és hálát adhassak; ha nem akarsz, úgy legyen, amint jobb és hasznos az én lelkemnek, tudom, hogy el nem veszhetek ez nyavalyában, mert Krisztusra vetted az én kárhozható betegséget és nyavalyámat. (És 53.) Ámen.

Gondolataiból

HÁT TÖKE AZ EMBER?

A megtérítés előtt hasonló az ember a holttesthez és a tőkéhez. De amikor meggyógyítatik a Krisztus igazságával, Szent- [B. 3. v.] lelkével és megújítatik az ember, így jót aztán a Krisztuséból és a Krisztuséval cselekedik, amint a halálból feltámadt test cselekedik azután, hogy megéledt benne a lélek, amint Lázár járt és cselekedett azután, hogy feltámasztatott. Így amikor az emberben ott van a Krisztus érdeme és igazsága, akkor ő is tehet lelki jót. Az Isten magva gyümölcsöt terem benne. 1. Ján. 3., Kol. 2., Ef. 5.

KICSODA AZ ÚJ EMBER?

Az, akin ott van a Krisztus képe, akit Krisztus Atyja kegyelméből szent Lélek által véreben újonnan szült, bűneit megbocsátotta és az ő javaiban részesítette, hogy éljen és Istent dicsérje. Kol. 3.

Mai Arcok

JUHÁSZ ATTILA

ÉPÍTÉSZMÉRNÖK ÉS LELKÉSZ

Juhász Attila 1951-ben került Debrecenbe. Mint fiatal mérnök – teli energiával és alkotókedvvel – végezte munkahelyi feladatait. Rövidesen meg is bízzák egy igen nagy munkával, mégpedig a debreceni Hűtőház építészeti feladatával. Majd meghívták műszaki-tanárnak a Debreceni Építőipari Technikumba, ahol igen sok építést nevelt. A munkahelyi feladatok mellett egy percig sem feledkezett meg a felülről kapott megbízásáról, a lelki munkáról. Különösen a fiatalokat, az egyetemistákat karolta fel, és lakásán – olykor 2-3 csoport – bibliáráit vezette és szervezte feleségével, aki hitben élő gyermekorvos. Közben voltak nehéz idők is, de a feleségével derekasan viselték a megpróbáltatás éveit.

Nem taníthatott, „vallásos meggyőződésű nem nevelheti az ifjúságot, nem működhet pedagógiai pályán”. Így ismét a gyakorlati építészettel került előtérbe, és ismét alkotott példamutatóan. Már közel a nyugdíjas korhatárhoz határozta el, hogy elvégzi a teológiát levelező tagozaton (nem azért, hogy nem lett volna elég bibliismerete, vagy lelki intelligenciája), hanem azért, mert „a hit mellé ragasszák tudományt” lehetősége 1978-ban nyílt meg. 1984-ben kapott vég bizonyítványt.

Juhász Attila a Debreceni Kistemplomi-Ispotályi Egyházközség presbitere, ahol felelősségteljes munkát bízták rá, a Kistemplom belső felújításánál, mint műszaki ellenőre. Egyébként Hajdúban, Szabolcsban alig van templom, vagy parókia, ahol ne végzett volna – önzetlenül – ellenőri, szakvéleményezési munkát. Jelenleg a nyugdíjas éveit éli, de a szakmai és lelki munkát egyaránt aktívan folytatja. Debrecen egyik külterületi részén, a Tégláskertben lelkesíti munkát végez, felesége pedig ugyanott hitoktat és „kátézis”.

Beszélgetésünk alkalmával élete főbb eseményeit a következők szerint foglalta össze:

– A gyermekéveket Budapesten, Pécelen, Debrecenben majd Désen töltöttem. Iszonyú ostromot éltünk át Budán. Pesten érettségiztem 1945-ben, amely után – az inflációs idők alatt – „gyakorlati” építész-ként, mint segéd munkás heti 1 kg zsír bért dolgoztam.

Pécelen jártam ifjúsági alkalmakra, ahol már a hirtrejutott fiatalok – akkor inkább macerálásnak tűnő – biztatgatása készített egy-egy kis büntudati lépésre. Nagy lökést jelentett az 1946. évi szárszói ifjúsági konferencia. Ott már meggyőződtem Isten a megtérés elkerülhetetlenségéről. Utána – talán egy héttel – egy otthoni esti Igéről (az Úr az én szabadítóm, bízom és nem félek... Ézs 12,2) elhittem és tudtam, hogy ezt most az Isten mondta, nem lehet, de nem is kívántam visszabeszélni. Másnap már én is az atyafiak között voltam.

A nehéz egyetemi évek csodaszép idők voltak, eltekintve szüleim elvesztésétől. Két év a Fébé szeretetének szárnyai alatt, két év egy Bethánia-szobában, kemény munkával. Közben próbaszövetségként tanulva a hívő élet kezdő elemeit, főleg dr. Ferenczy Jenő bácsi „lábaián”. Budapesten a Gyulai Pál utcai gyülekezetbe jártam. Rövidesen szolgálhattam Pécelen, majd Budán a Tündér-hegyi és a Budakeszi Tüdőszanatórium bibliáráinak vezetését bízták rám. Voltam „botcsinálta” karmester, a péceli énekkarral szolgáltam vasárnap délutánonként, és az evangélikációs alkalmakon. Majd Pátyra küldtettem 1949-ben megszervezni – akkor már nem Bethánia – közösséget, és tartani az órákat.

Az egyetem elvégzése utáni éveket, a munkát és a szolgálatot Juhász Attila így összegzi:

– Mádra kerültem, ahol egy nem kis építkezés feladatát láttam el. A lelki szolgálatot is fontosnak tartva – püspöki engedéllyel – a szerencsi, golopi, tállyai, korláti, vizsolyi, novajdrányi gyülekezetekben különféle szolgálatokat végeztem a hétvégeken.

1951-ben kerültem Debrecenbe, és itt előbb egy laktanya, majd a „nagy” hűtőház építkezésén dolgoztam. Azonnal bekapcsolódtam a Kistemplom akkori nagytermében működő (volt Bethánia) gyülekezeti közösségbe, és a dr. Szele Tibor professzor által vezetett „egyetemista” munkába. Az egyetemisták alkalmainak először a Mester utcai egyházközség lelképásztora Berényi József adott helyet. Majd az idők szorításában a Református Kollégiumban tartottuk az órákat, míg az akkori esperes bejelentette megszűnésün-

ket. Ezután kényszerű illegációba vonultunk, több csoportban (de egymásról „semmit sem tudó”) 5-7 fős imaközösségeket szerveztünk. Kifejezetten veszélyeztetett körülmények között találkoztak a csoportok vezetői is, havonta egyszer közös előkészítőre. Ez a szervezet is 1958-ig működhetett. Ekkor rendőri (ref.) felügyelet alá kerültem 1960. április 1-ig. Állásvesztés! Ezekben a nehéz években is éreztem Isten szeretetét és gondoskodását, új állást kaptam, előbb műszaki előadóként dolgoztam, majd építész-főmérnöki poszton egészen nyugdíjazásomig.

A négy évtized alatt számtalan templom és parókia tervezési építészeti vezetői, átalakítási, vagy tatarozási munkáinak vezetését, irányítását végeztem. Nem egészen „ingyen”. Ott vállaltam és vállaltok ilyen munkát (ahol bérként) igazságtalant is végezhettem és végezhetek. Részemről ez természetes, mivel több évtizeden keresztül másképp nem is juthattam volna „szóhoz”, pedig az egyetemes papság akkor is tantétel volt...

Ismeretes, hogy a Debreceni Kistemplom a város egyik legrégebbi temploma, és eléggé leromlott, elhanyagolt állapotban volt. Néhány éve született meg az egyházi és városi vezetők döntése, hogy felújítják, korszerűsítik. Őszintén mondhatjuk, hogy soha ilyen nagy felújítást, javítást a templomon nem végeztek. Igazán a belső építési szakasz művezetésében vehettem részt. A munkálatok már befejeződtek, arról, illetve a hálaadó istentiszteletről annak idején a Reformátusok Lapjában is beszámoltunk.

Az egyházközségünkben továbbra is várnak ránk felújítási, átalakítási munkák különféle épületeken, amelyek között visszakapott épületek is szerepelnek. Ezek még sok évig eltartanak. De előtűnik a Debreceni Tégláskerti Templom létesítése és építése.

További terveink? Eddig is Isten kezében voltunk. Ha már megtanultuk: utunk az engedelmesség, a terveket Ő készíti. Ezt kívánjuk ezután is, a keresztyén élet vezéregyével „legyünk magasztalására az Ő dicsőségének”.

Széles Lajos
Debrecen

GÁTLÁSTALAN SZABADSÁG „MÁSSÁG”

Mióta Isten megteremtette a világot – nincs két egyforma ember, sőt két egyforma hópehely sem. Minden és mindenki – más! Az is igaz, hogy mióta bűnbeesett az ember, azóta (sajnos) a gyűlölködés, ellenségeskedés ürügyül szolgált és szolgál *akárm*, amiben a másik ember különbözik. Ennek oka bűnös szívünk! Igaz, amit a Heidelbergi Kátétan olvasunk: „hajlamosak vagyunk felebarátaink gyűlölésére” ... Csalárdabb az emberi szív mindennél: elhitheti az emberrel, hogy az adott ürügy a gyűlölet valódi oka! ... Pedig fordítva van: az újjá nem született (őemberi) szív keresi, kit gyűlöljön, kire, vagy kikre zúdítsa a benne lévő keserűséget... Ma azonban nem azt a kérdést teszik fel:

– Gyűlölsz, vagy szereted a felebarátodat? – hanem azt, hogy – Tiszteled-e a „más-ságot”?

Ne szégyellj testvér, ha erre a – rafináltan megfogalmazott, ugyanakkor ostoba – kérdésre hirtelenében nem tudsz mit válaszolni! A kérdés oly hibás és értelmetlen, hogy nem lehet rá igennel, vagy nemmel válaszolni! Mintha azt kérdeznék: szereted-e a jó és a rossz gyümölcsöt egyaránt...?

Más a magyar és a német, más a fehér ember és a néger, más a férfi és a nő... *Sok mindenben* más, de alapjában véve mégis azonos, mert egyaránt bűnös, kegyelemre szoruló, Jézus Krisztus nélkül elveszett élet. *Őbenne* viszont „Nincs zsidó, sem görög, sem szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egy vagytok a Krisztus Jézusban” (Gal 3,28). Kétezer évvel ezelőtt a fenti „másságok” iszonyú különbséget jelentettek ember és ember között! Egyértelmű tény, hogy hatalmas falak omlottak le Krisztusban!

De *nem* rombolta le Urunk a falakat

- a hit és a hitetlenség,
- az élő Isten tisztelete és a bálványimádás,
- a szeretet és a gyűlölködés,
- az engedelmség és az engedetlenség,
- a becsületesség és az álnokság,
- az igazmondás és a hazudozás,
- a tiszta szerelmi vonzalom és a természetellenes nemi eltérések között ... És így tovább...

Igaz, nem a bűnös embert ítélte el Jézus – mint a farizeusok tették –, hanem a *bűnt magát*, a bűnös embert viszont megszabadítani jött. De nemcsak a bűn következményeitől, hanem magától a bűntől is! A mellette megfeszített latornak adott bűnbocsánat nem a rablógylkos életmód igazolása...

Éppen ezért megdöbbentő és elfogadhatatlan számunkra az a liberális óhaj, hogy olyan „egyenrangú” hitnek tekintsük a bálványimádás, vagy az okkultizmus kategóriájába sorolható pogány kultuszokat (vagy az úgynevezett „ateista meggyőződést”), mint a más felekezethez tartozó keresztyén testvéreink hitét!

Nemcsak minket, keresztyéneket, hanem minden érzésű embert is megdöbbent ezeken túl a másik liberális törekvés, hogy egyneműek homoszexuális együttélését „házassággá” nyilvánítsák! ... Miután ugye az is két ember társulása, csak éppen „más”, mint a „hagyományos” házasság ... Mármost őszereintük...

A gátlástalan szabadság filozófiája szerint sem a bálványimádók, sem a szellemidézők, sem a homoszexuálisok nem bűnösök, – csupán „mások”! „Kisebbséget” alkotnak – mondjuk mint a német, vagy a szlovák nemzetiség... Ily módon legalizálják a bűnt, – még a perverzítást is! A „másság” címszó alatt tehát összemoszák a természetes emberi különbözőségeket – a természetellenesen mással!

Az ördög egyik bibliai neve: diabolos, vagyis összezavaró. Isten Lelke viszont helyére teszi az összezavart dolgokat. Megtanít rá bennünket, hogy el tudjuk választani az igazat a hamistól. *Megkülönböztetjük* az össze nem tartozó dolgokat. Helyeseljük az emberi szabadságot, tiszteljük minden ember nemzeti hovatartozását, nem akarjuk sajátos szokásainkat másokra kényszeríteni, egyenértékű társnak fogadjuk el asszonyainkat (még a presbitériumban is!), – de nem helyeseljük a BŰN gátlástalan szabadságát, akkor sem, ha „MÁSSÁG”-nak kereszteljük el!

Kövespataki László

KÁLVIN AZ EMBERRŐL

Az ember nem teknősbéka

„Az egész emberi nemzetet tetőtől-talpig úgy elborította a bűn, hogy attól egy része sem mentes...” (II. 1.9). Akik az emberi értelmet felértékelik, vagy úgy vélik, ezt a bűn érintetlenül hagyta, megdöbbennek ilyen mondatain: „Elmének Isten dolgaiban egészen vakká, tompává lett, csupa sötétség” (II. 2.19). „Magát az értelmének várát is elfoglalta a kárhozatos istentelenség” (Uo). „Nincs egyebük, csak a bűn” (II. 2.27). Az ember azonban a bűn eset ellenére is megmarad embernek és bár Isten képe összetört bennünk, mégsem szűnt meg egészen. „Az ember nem teknősbéka”.

*

A légy erősebb, mint az ember?

A bűnre nem kell senkit tanítani, mert ebben született mesterek vagyunk. „Nincs senki, aki ebben ne lenne igen ügyes” (Pr. Zsolt 119,5). Nem kíméli az emberi érzékenységet, amikor ezt mondja: „Az ún. emberi erények mind megannyi bűnök, amelyeket Isten kárhozat” (7. Pr. 1Tim). „Még egy légy is kitérít utunkból” (CR 82,55).

*

Önmagunk helyes ismerete

Az ige tükrében, a Szentlélek világosságában ismerhetjük csak fel Istennek a bűnösökhöz aláhajló irgalmát, de egyúttal bűnös önmagunkat is. Szentlélek nélkül az ember hiúsága megsértődik, ami maga is a bűn jele és annak bizonyítéka, hogy találva érezzük magunkat. Kálvin szerint az embernek az igétől és a Szentlélektől függetlenül hamis képe van önmagáról. Reformátorunk az embert soha nem önmagában nézi, mint a humanizmus, hanem mindig az Istennel való viszonyában. „Mivel szívünk mindig hóbortos és alá van vetve a tévedésnek, soha nem alkotunk helyes ítéletet saját ismeretünkkel az emberi természet felől” (CR 45,91). A görög filozófiának az a követelése, hogy „ismerd meg magad” eleve teljesíthetetlen, mert csak Isten igazi megismerése teszi lehetővé önmagunk helyes ismeretét is. Mindkettő Isten ingyen kegyelmének ajándéka, a Szentlélek adománya az igéhez kötöten.

AZ IGE SZERINT REFORMÁLT GYÜLEKEZETRŐL

1. *Jézus Krisztus gyülekezetének, mint az Isten Igéje szerint reformált gyülekezetének Uránhoz hasonlóan, küldetése van. Küldetése körében hívja a Szent Léleket és világi misszióra szólítja őket.*

Gyülekezetünk egy része azonban elkényelmesedett egyháztagságában, s „leleketlenül” vált, mert nem indult el missziós szolgálata betelítettségére.

Amennyiben gyülekezetünk valójában az Isten Igéje szerint reformált gyülekezetekké kívánunk válni, át kell válnunk a megkövesedett állapotából a mozgás állapotába, a kényelmes leülelésből a futásba, a szétszakítottaságból az egység keresztébe. Ehhez 3 dolog kell: imádság, imádság, imádság!

2. *Jézus Krisztus gyülekezei, tehát az Isten Igéje szerint reformált gyülekezetek a Lélek áldása alatt él, mégpedig a szolgálatok sokféleségében. Ennek megfelelően a gyülekezetek „kiválóságokból”, papokból, prófétákból és tanítókiból álló nép. Ők egymással szolgálnak, együttesen pedig a Világnak.*

Sokfelgyűrt ezzel szemben ezeket az ajándékokat lecsúszatták a lelkes szolgálatra. Így lett a lelkesek egymaga kiváltság, pappá, prófétává és tanítóvá. Mindenki az egymás szolgálat, az egy pedig mindenkié. Ezáltal a gyülekezetek kicsorváltak, a lelkesek pedig túlszaporítottak. Így a szolgálatok valójában hiányoznak.

Fel kell ismernünk, hogy a lelkes szolgálat ma sokfelgyűrt nem felel meg az Isten Igéje szerint reformált gyülekezet igényének, mert bibliátlannul szerbe került egymással lelkes és gyülekezetek (egy ember-rendező!).

3. *Jézus Krisztus gyülekezetében, s így az Isten Igéje szerint reformált gyülekezetben az igazságtétel és a lelkipáterezés arra szolgál, hogy a gyülekezeti tagok felfedezzék ajándékaikat, azokhoz hűlés szívet felhasználják.*

Gyülekezetünk egy részében azonban ez a személyes és közösségi felfedezése a lelki ajándékoknak elmarad. Az istentisztelet után néma és „béna” kereszténynek lépnek ki a templomokból.

Arra van tehát szükség, hogy a gyülekezeti tagok átéljék az Ige felszabadító erejét, az igazságosság és igazságtétel áldását!

(E néhány tétel megvitatására ajánljuk Presbíter Testvéreinknek, alapját a német református lelkész, R. Bohren: Gyülekezetünk – Jézus Krisztus gyülekezei c. tróvái képezni.)

–6–

Keresztény szabadság – sátáni szabadosság

Előadássorozat lesz a Ráday Kollégium Disztermében hétfő esténként 7 órai kezdettel.
(Budapest, IX. Ráday u. 28. II. em.)

A sorozat gazdája és a legtöbb téma előadója:

Dr. Pálhegyi Ferenc

Október	30.	Liberalizmus a kémiai és a szellemi mérgek fogyasztása terén
November	6.	Liberalizmus a nemek közti érintkezésben
November	13.	A felborult teremtési rend I. Feminizmus és homoszexualitás
November	20.	A felborult teremtési rend II. Élettársi kapcsolat és nyitott házasság
November	27.	Liberalizmus az emberölésig (az abortusz-kérdés)
December	4.	Vallási liberalizmus, hamis ökumené
December	11.	„Szabadságra vagytok elhíva” (Galata 5,13)

FONTOS HATÁRIDŐ

Kedves Testvérek!

KARÁCSONYI SZÁMUNK LAPZÁRTÁJA 1995. november 6-án lesz. Aki karácsonyi témájú cikket, verset, írást szeretne közölni, az legkésőbb november 6-ig küldje meg anyagát szerkesztőségünk címére

Köszönjük!

A „Presbíter” című lap a Magyar Református Presbíteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik évente hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Bodolay Géza,

Dr. Ritoók Zsigmond,

Hegyi-Füstös István, Papp Vilmos,

Vándor Gyula, Kövespataki László

Felelős szerkesztő: Békefi Lajos

Felelős kiadó: Nagy Ferenc József

Szerkesztőség: Magyar Református

Presbíteri Szövetség Irodája,

1092 Budapest, Ráday u. 28.

Telefon: 218-0266

A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető.

Az egyéni előfizetési díj belsőre

évi 210,- Ft, külföldre (a velünk

határos országokba) 390,- Ft,

európa és a tengerentúl más

országai 10\$. Az előfizetési díj

csekken fizethető: „Magyar

Református Presbíteri Szövetség”,

Budapest; személyesen is

befizethető Szövetségünk Irodájában.

Lapunk fenntartását szolgáló

adományait is köszönettel

fogadjuk a Kárpát-medence

református gyülekezetei

és presbíteriümei nevében!

Készült a Typopress Kft.

nyomdájában.

Felelős vezető: Kovács Gábor

Egy példány ára: 40,- Ft.

KEDVES TESTVÉREK!

Kérjük, hogy aki még 1995. évre nem tudta rendezni a presbíteri tagdíj, ill. az újság árának befizetését, szíveskedjék elküldeni.

Egy csekken több testvér is befizetheti, de kérjük a neveket és az összeget (a csekk hátoldalán) részletesen feltüntetni.